

Shelter City: Groningen

De City of Talent als rustpunt voor mensenrechtenverdedigers

Inhoudsopgave

Inleiding: Shelter City Groningen	4
1. Centrale doelstellingen.....	5
2. Inpassing beleid	6
3. Uitvoering.....	7
4. Financiering.....	8
5. Dictum.....	10
Dankwoord	11
Bijlagen	12

Inleiding: Shelter City Groningen

In veel landen worden mensenrechten op grove wijze geschonden. Er zijn in deze landen mensen die zich actief inzetten voor de naleving van mensenrechten. Deze mensenrechtenverdedigers proberen politieke en burgerlijke rechten te bevorderen en te beschermen, door kritisch te zijn naar hun eigen overheid. Vaak gaat dit ten koste van hun eigen veiligheid. Voor sommige mensenrechtenverdedigers is het door bedreiging en geweld onmogelijk hun werk voort te zetten. Wij kunnen hier iets aan doen door deze mensenrechtenverdedigers te helpen met een korte verblijfsperiode in een veilige omgeving. Op deze manier kan de directe dreiging worden weggenomen, kan aan een veilige terugkeer gewerkt worden en kunnen zij vervolgens doorgaan met hun belangrijke werk.

In Europees verband is het idee ontwikkeld om bedreigde internationale mensenrechtenverdedigers op te vangen in een aantal Europese steden: de 'Shelter Cities'. Student en Stad en D66 Groningen stellen voor om van Groningen een Shelter City te maken. Den Haag, Nijmegen en Utrecht zijn ons al voorgegaan. In 'Shelter City Groningen' kan een bedreigde internationale mensenrechtenverdediger op basis van een noodvisum op adem komen en na een periode van drie tot zes maanden weer terugkeren naar het land van herkomst. Het op deze manier organiseren van tijdelijke opvang is een laatste redmiddel wanneer de veiligheid van de mensenrechtenverdediger in kwestie in het geding is en opvang in de regio niet mogelijk blijkt. Een belangrijk uitgangspunt voor een verblijf in een Shelter City is dat een mensenrechtenverdediger haar/zijn werk voort kan zetten, ook als dat tijdelijk op afstand moet.

Groningen is een stad die over haar grenzen heen kijkt. Binnen de Groningse traditie van grensoverschrijdende betrokkenheid en internationale kennisuitwisseling past wat ons betreft ook het Shelter City project. Het past volgens ons goed binnen de doelstellingen van de City of Talent om ook buitenstaanders in staat te stellen hun talenten te ontplooiën om zich zodoende dienstbaar en duurzaam in te kunnen zetten voor hun eigen samenleving. In Groningen komt kennis, talent, gezondheid en onderwijs samen waardoor mensenrechtenverdedigers hier hun positie kunnen versterken en het maximale uit zichzelf kunnen halen.

Suzanne Klein Schaarsberg, Student en Stad

Koosje van Doesen, D66

1. Centrale doelstellingen

Shelter City Groningen biedt een veilige leef- en werkomgeving voor een bedreigde internationale mensenrechtenverdediger gedurende drie tot zes maanden. Een mensenrechtenverdediger kan op basis van een noodvisum op adem komen in Nederland, om vervolgens weer terug te keren naar het land van herkomst. Het initiatief is een laatste redmiddel als opvang in de regio niet mogelijk blijkt en de veiligheid van de mensenrechtenverdediger in kwestie niet te garanderen is. Een belangrijk uitgangspunt is dat een mensenrechtenverdedigers haar/zijn werk hier voort kan zetten, ook als dat tijdelijk op afstand is. Daarnaast kan het verblijf in Groningen aangewend worden voor empowerment van de mensenrechtenverdediger, door opleiding en training, maar ook door een internationaal netwerk op te zetten dat hulp kan bieden in het thuisland. Op die manier maken we van de nood een deugd en leveren we als gemeente een actieve bijdrage aan de verspreiding van mensenrechten.

De volgende doelen worden door 'Shelter City Groningen' nagestreefd:

1. Opvang en bescherming van mensenrechtenverdedigers
2. Empowerment van mensenrechtenverdedigers
3. Betrokkenheid bij en bewustwording van inwoners over mensenrechten door het stimuleren van kennisoverdracht
4. Imagoversterking van Groningen als stad met een internationale visie op vrede en mensenrechten.

Onder opvang van en bescherming aan mensenrechtenverdedigers (doelstelling 1) valt het aanbieden van onderdak, psychosociale hulp en de dekking van kosten voor levensonderhoud. Indien noodzakelijk kunnen ook familieleden worden opgevangen, mits hiervoor de benodigde financiering en visa geregeld kan worden.

De periode in Nederland kan daarnaast gebruikt worden om de capaciteiten van een mensenrechtenverdediger te versterken (doelstelling 2). Dit kan bijvoorbeeld door middel van computercursussen, taalcursussen, veiligheidstrainingen, mediatrainingen of inhoudelijke scholing die het werk van de mensenrechtenverdediger ten goede komt. Ook kan gedurende de tijd in Groningen het internationale netwerk van de mensenrechtenverdediger uitgebreid worden waardoor zij/hij bij terugkeer naar het land van herkomst dit netwerk en de opgedane kennis in kan zetten ter bevordering van de mensenrechten en versterking van de rechtsstaat aldaar.

Het is belangrijk om de inwoners van Groningen bewust te maken en te betrekken bij het initiatief Shelter City Groningen (doelstelling 3). Daarom zal het initiatief breed bekend worden gemaakt onder de Groningse bevolking en zal een opgevangen mensenrechtenverdediger gevraagd worden om voorlichting, lezingen en masterclasses te geven over mensenrechten, om op die manier het belang uit te leggen van mensenrechten. Dit kan bijvoorbeeld door middel van bijeenkomsten op scholen, de Hanzehogeschool Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen, maar ook in de openbare bibliotheek of in het Forum. Hopelijk inspireert dat inwoners van Groningen om nieuwe initiatieven op te starten. Want onze rechten lijken soms een vanzelfsprekendheid, maar zijn dat niet.

Shelter City Groningen biedt een uitgelezen mogelijkheid om het imago van Groningen als diverse en tolerante stad te versterken en uit te dragen (doelstelling 4). Mits de veiligheidsomstandigheden dit toestaan zal aan een opgevangen mensenrechtenverdedigers gevraagd worden om een actieve bijdrage te leveren aan de bekendheid van dit initiatief.

2. Inpassing beleid

Het ministerie van Buitenlandse Zaken steunt het Shelter City programma. In de beleidsbrief 'Respect en recht voor ieder mens' wordt het belang van de opvang van mensenrechtenverdedigers expliciet benoemd. Deze beleidsbrief is de basis voor het huidige mensenrechtenbeleid van Nederland. Nederland wil de komende jaren tien mensenrechtenverdedigers opvangen en meer Europese steden hiervoor interesseren. In de beleidsbrief 'Respect en recht voor ieder mens' staat:

3.1.2 Shelter City

Het tijdelijk opvangen van mensenrechtenverdedigers in Nederland om hen weer even op adem te laten komen, is een manier om hen concreet bij te staan. In september 2012 is in Den Haag het Shelter City programma van start gegaan. Vier mensenrechtenverdedigers die in hun land onder druk staan kunnen voor drie maanden worden opgevangen. Zij vragen daartoe binnen de geldende Schengen-regelgeving een visum aan. Het ministerie van Buitenlandse Zaken financiert een deel van het programma en heeft zitting in de adviescommissie die adviseert welke mensenrechtenverdedigers tijdelijk naar Nederland kunnen komen. Inzet is om met ngo's en een aantal andere steden afspraken te maken over de opzet van een dergelijk *Shelter City programma, om zo in Nederland jaarlijks tien mensenrechtenverdedigers te*

*ondersteunen. De regering zal haar beleid ook binnen de EU uitdragen en trachten meer steden in Europa voor het Shelter City-initiatief te interesseren.*¹

Door als gemeente Groningen onze stad voor te dragen als Shelter City sluiten we aan op het mensenrechtenbeleid van de regering en dragen we bij aan de mogelijkheid om elk jaar tien mensenrechtenverdedigers tijdelijk in ons land op te vangen.

3. Uitvoering

Om Shelter City Groningen een succes te maken, is het van groot belang dat een breed draagvlak gecreëerd wordt onder de Groningse bevolking. Wij stellen dan ook voor dat de gemeente Groningen verschillende organisaties en bedrijven uit de stad uitnodigt om een bijdrage te leveren aan Shelter City Groningen. Zo'n bijdrage kan financieel zijn, maar ook in de vorm van het aanbieden van huisvesting (woningcorporaties) of opleidingen (onderwijsinstellingen). In de praktijk zien wij een viertal rollen weggelegd voor een aantal organisaties om Shelter City Groningen tot een succes te maken:

1. Gemeente Groningen

- De gemeente meldt Groningen bij het ministerie aan als Shelter City en neemt het voortouw in het uitwerken van een uitvoeringsprogramma;
- De gemeente stelt een deel van het benodigde budget ter beschikking en coördineert samen met de lokale partners het opzetten van een lokale alliantie waarin particulieren, bedrijven en instellingen een (financiële) bijdrage kunnen leveren aan Shelter City Groningen;
- De organisatie zorgt voor afstemming met Justitia et Pax en andere partners in de stad die een rol spelen binnen Shelter City Groningen om als zodanig tot een uitvoering te komen van Shelter City Groningen.

2. Justitia et Pax

- Vaste partner van het ministerie van Buitenlandse Zaken en landelijk coördinator;
- Verantwoordelijk voor het aandragen van mensenrechtenverdedigers voor opvang via een speciaal selectiecomité;
- In samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse zaken en de IND verantwoordelijk voor het regelen van visa;
- Verantwoordelijk voor het werven van (inter)nationale fondsen voor alle Shelter Cities in Nederland;

¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 14 juni 2013

3. Lokale alliantie van Groningse maatschappelijke organisaties en bedrijven

- Een verband van Groningse bedrijven en organisaties die een deel van de uitvoering van Shelter City Groningen voor hun rekening nemen, bijvoorbeeld door huisvesting, begeleiding, onderwijs of een financiële bijdrage ter beschikking te stellen.

Een aantal Groningse organisaties en personen heeft aangegeven graag mee te willen werken aan de uitvoering van het project.

- Henk Pijlman, voorzitter College van Bestuur, Hanzehogeschool Groningen;
- Prof. Dr. Hans van Ees, decaan University College Groningen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Sharon Smit, directeur Sustainable Society, Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. Dr. Marcel Brus, Hoogleraar Internationaal Publiekrecht, Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. Erin Wilson, directeur onderzoekscentrum Religion, Conflict and the Public Domain;
- Robert Stroper, voorzitter VINTRES, Studievereniging Internationaal Recht;
- Jos Kruit, Nijestee;
- Humanitas Groningen.

Door de coördinerende taak bij de gemeente te leggen, maar het project zoveel mogelijk in samenwerking uit te laten voeren door maatschappelijke organisaties en bedrijven, kan voor elke mensenrechtenverdediger een gepaste opvang op maat worden geboden.

Shelter City Groningen werkt intensief samen met Shelter City Den Haag, Shelter City Nijmegen en Shelter City Utrecht en eventuele nieuwe Shelter Cities in binnen- en buitenland. De steden trekken samen op in het aanvragen van Nederlandse en Europese subsidies, wisselen ervaringen uit en trekken samen op in de selectie van mensenrechtenverdedigers die in aanmerking komen voor tijdelijke opvang in Nederland.

4. Financiering

De ervaringen in Den Haag en Nijmegen leren dat per mensenrechtenverdediger die wordt opgevangen de kosten ongeveer 30.000 euro bedragen. Een derde wordt hiervan opgevangen door Justitia et Pax. De overige 20.000 euro zijn lokale lasten. Deze zijn opgebouwd uit kosten voor kost en inwoning, een bijdrage in eventuele medische kosten, kosten voor trainingen of cursussen, maar ook de kosten voor lokale ondersteuning en een lokale medewerker.

Het bovengenoemde bedrag is een reële inschatting van de kosten per mensenrechtenverdediger per drie maanden. Ons voorstel is om voor 2015 een tweetal mensenrechtenverdedigers in Groningen op te vangen, hiervoor een pilot te starten en 40.000 euro binnen de begroting vrij te maken. De definitieve kosten hangen echter af van het uitvoeringsprogramma en eventuele bijdragen vanuit lokale bedrijven en maatschappelijke instellingen die een deel van de kosten zouden kunnen dragen dan wel in natura een bijdrage zouden kunnen leveren waardoor bepaalde kostenposten wegvallen.

Wij verzoeken het college van B&W om samen met het maatschappelijke veld en betrokken organisaties te zoeken naar financiële dekking van het project en een definitieve begroting en uitvoeringsplan ter goedkeuring aan de gemeenteraad voor te leggen, voordat met de uitvoering van Shelter City Groningen wordt gestart.

5. Dictum

De raad van de gemeente Groningen, gezien het initiatiefvoorstel *Shelter City: Groningen* van de fracties van Student & Stad en D66;

Besluit het college van B&W de volgende opdrachten te geven:

1. Start een eenjarige pilot Shelter City Groningen voor de opvang van minimaal twee mensenrechtenverdedigers. Streef in de pilot in ieder geval de volgende doelen na:
 - a. Zorg voor opvang en bescherming van mensenrechtenverdedigers;
 - b. Zorg voor capaciteitsopbouw van mensenrechtenverdedigers;
 - c. Betrokkenheid bij en bewustwording van inwoners over mensenrechten door het stimuleren van kennisoverdracht;
 - d. Zorg voor imagoversterking van Groningen als stad met een internationale visie op vrede en mensenrechten;
2. Stel in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken, Justitia et Pax en de maatschappelijke partners een uitvoeringsprogramma op en biedt organisaties, bedrijven en particulieren de mogelijkheid om een bijdrage (financieel of in natura) te leveren aan Groningen Shelter City;
3. Reserveer in 2015 een bedrag van 40.000 euro als bijdrage van de gemeente Groningen aan de pilot Shelter City Groningen;
4. In 2016 een evaluatie uit te voeren met de betrokken partners bij Shelter City Groningen en aanbevelingen te doen voor eventuele voortzetting van het initiatief, al dan niet met structurele (financiële) steun van de gemeente Groningen.

Dankwoord

Het initiatiefvoorstel Shelter City Groningen is niet zomaar tot stand gekomen. Het succes van Shelter City Den Haag, Nijmegen en Amsterdam waren voor ons een belangrijk voorbeeld. Wij danken onze Haagse, Nijmegese en Amsterdamse collega's voor hun pionierswerk. Veel dank ook aan Justitia et Pax, in het bijzonder Guus van Zwoll, voor alle advies en ondersteuning.

Bijlagen

1. Bijlage 1: De rol van Europa en Nederland ten aanzien van mensenrechtenverdedigers

Kort overzicht van de rol van Nederland ten aanzien van de opvang en ondersteuning van mensenrechtenverdedigers en de brede politiek steun voor Shelter Cities.

2. Bijlage 2: Motie Tweede Kamer over Shelter City Initiative

3. Bijlage 3: Statement Seminar Human Rights Defenders

4. Bijlage 4: Deelnemers Shelter City Den Haag in de media (selectie)

Selectie van artikelen over de eerste drie deelnemers aan Shelter City Den Haag. Alle artikelen die over deze deelnemers zijn verschenen zijn na te lezen op www.sheltercity.org.

5. Bijlage 5: Steunbetuiging drs Caecilia J. van Peski

Bijlage 1: De rol van Europa en Nederland ten aanzien van mensenrechtenverdedigers

Hoewel internationaal recht niet verplicht tot de bescherming van mensenrechtenverdedigers, roepen internationale en Europese richtsnoeren hier wel toe op. Nederland heeft zich in de internationale arena tot nog toe altijd sterk gemaakt voor de bevordering van de internationale rechtsorde en mensenrechten. Als ondertekenaar van VN-verklaring 53/144 heeft Nederland zich gecommitteerd aan het bevorderen van de bescherming en de totstandkoming van mensenrechten op nationaal en internationaal niveau en aan de bescherming van mensenrechtenverdedigers.

Voortbouwend op deze VN-verklaringen heeft de Raad van de Europese Unie in 2004 de EU-richtsnoeren ten aanzien van mensenrechtenverdedigers aangenomen, met als doel mensenrechtenverdedigers te ondersteunen in hun werk. In de EU-richtsnoeren wordt opgeroepen mensenrechtenverdedigers te beschermen door hen te “voorzien in snelle maatregelen om mensenrechtenverdedigers die in derde landen in gevaar verkeren, te helpen en te beschermen door wanneer dit wenselijk lijkt een spoedvisum af te geven en hun voorlopige opvang in de EU-lidstaten te bevorderen”. Het rapport van de subcommissie mensenrechten van het Europese Parlement over het EU-beleid ten aanzien van mensenrechtenverdedigers “benadrukt de noodzaak deze noodvisa gepaard te laten gaan met tijdelijke bescherming en onderdak in Europa voor mensenrechtenverdedigers” en verzoekt de “Hoge Vertegenwoordiger derhalve ... om het Europese Parlement een handboek voor te leggen over het opzetten van een ‘Shelter City’ evenals een kadervoorstel voor het ondersteunen van samenwerkingsverbanden tussen dergelijke steden”. De doelstelling van dit ‘Shelter City Initiative’ is om op gecoördineerde wijze mensenrechtenverdedigers in nood tijdelijk onderdak te bieden in een netwerk van Europese steden.

De mogelijkheid om mensenrechtenverdedigers tijdelijk op te vangen in ‘Shelter City Groningen’ is in overeenstemming met het huidige Nederlandse buitenlandbeleid. In april 2010 stelde Kamerlid Pechtold (D66) voor om de mogelijkheden te onderzoeken voor de vestiging van een Shelter City in Nederland. De minister reageerde positief op dit onderzoek: “Het ligt echter in de rede dat een volgende stap identificatie van een Nederlandse stad zal zijn die bereid is op te treden als gastheer voor mensenrechtenverdedigers die in Nederland respijt zullen krijgen.”

In december 2010 werd tijdens de begrotingsbehandeling positief gereageerd door Minister Rosenthal op een breed gedragen motie waarin de Minister gevraagd werd aan te sluiten bij het Europese ‘Shelter City Initiative’ en de bijbehorende procedures voor noodvisa in te voeren. Deze motie werd ingediend door El Fassed (GroenLinks) en ondersteund door Pechtold (D66), Voordewind

(CU), Van Bommel (SP), Timmermans (PvdA) en Thieme (PvdD) (zie bijlage 2). De minister beloofde de Kamer binnen korte tijd een brief te sturen waar dieper wordt ingegaan op het regelen van noodvisa voor mensenrechtenverdedigers die middels het Shelter City Initiative naar Nederland komen.

In december 2010 was tevens een groot aantal mensenrechtenverdedigers vanuit verschillende delen van de wereld te gast op een internationale conferentie in Den Haag, georganiseerd door de organisatie Justitia et Pax. Zij onderstreepten het belang van de vestiging van Shelter Cities in Europa (zie bijlage 3).

In maart 2012 heeft de gemeenteraad van Den Haag op basis van een brede steun ingestemd met het initiatiefvoorstel van de Haagse fracties van D66 en Groen Links om Den Haag tot een Shelter City te maken.

Het project Shelter City: Den Haag neemt een steeds prominentere plaats in het Nederlands Mensenrechtenbeleid. Zo wordt de opvang van mensenrechtenverdedigers door minister Timmermans op 25 februari 2013 tijdens de 22e sessie van de VN-Mensenrechtenraad in Genève als prioriteit aangegeven en erkent de minister hierin de rol van Den Haag: Shelter City:

“Grass roots human rights organisations, but also individuals – often lawyers – are increasingly being harassed and criminalised. And the repression of freedom of speech, of citizens, bloggers and journalists, is on the rise in many parts of the world. This is simply unacceptable.

The Hague is a Shelter City, where human rights defenders can find refuge from harassment and intimidation. But more fundamentally, we support the continued efforts of NGOs, human rights defenders and other individuals in actively promoting respect for human rights very often at great peril. These people are true, true heroes.:

Mede dankzij een motie van GroenLinks-kamerlid Van Ojik zal de Nederlandse regering uitbreidingen van het Shelter City project naar andere steden actief ondersteunen. De mensenrechtenbrief van minister Timmermans van 14 juni 2013 geeft hier concrete invulling aan.

Bijlage 2: Motie Tweede Kamer over Shelter City Initiative

Voorgesteld 15 december 2010

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende, dat de regering de ambitie heeft, een vooraanstaande speler te blijven op het gebied van mensenrechten, en projecten van mensenrechtenverdedigers wereldwijd ondersteunt; constaterende, dat de mensenrechtenverdedigers die de regering ondersteunt, gevaar kunnen lopen omdat zij worden bedreigd, en om die reden soms belemmerd worden in hun werk; constaterende, dat mensenrechtenverdedigers in levensgevaar enorm geholpen kunnen zijn met een korte verblijfsperiode buiten hun eigen land, waardoor de dreigende situatie kan worden doorbroken en ze een veilige terugkeer kunnen regelen;

verzoekt de regering aan te sluiten bij het Shelter City Initiative en bijbehorende procedures voor noodvisa in te voeren, en gaat over tot de orde van de dag.

El Fassed

Pechtold

Voordewind

Van Bommel

Timmermans

Thieme

Bijlage 3: Statement Seminar Human Rights Defenders

Seminar Human Rights Defenders, The Hague 7-10 December 2010

The Hague message on human rights defenders:

What human rights defenders need to effectively change the world

We, human rights defenders convened in The Hague at the invitation of Justitia et Pax Netherlands; We recall the fundamental and universal values of the United Nations Universal Declaration for Human Rights that was adopted 62 years ago by all member states; We reemphasize that human rights are universal, inherent, indivisible, inalienable and non-negotiable; We reiterate that these fundamental rights always need to be defended in all our societies.

We commit ourselves to the following:

- reaffirm to continue to put human rights always at the forefront of our work and activities as human rights defenders (HRDs);
- promote and strengthen alliances and use all available peaceful instruments;
- always support the work and the needs of those who defend human rights at the grassroots and local level, for example by creating regional safety networks.

Moreover we commit ourselves to:

- disseminate our acquired knowledge on the EU guidelines and the UN protection mechanisms;
- promote and strengthen our networks, through building and further strengthening alliances ;
- initiate, in cooperation with supporting NGOs, early alert systems so as to minimize the risks faced by human rights defenders;
- the use of all peaceful instruments available in the defense of human rights.

We stress the following specific needs of human rights defenders at the grassroots level, on top of existing mechanisms:

- to receive the necessary support at all levels to be able to carry out their work;
- the strengthening of networks of human rights defenders to mutually support and exchange information using safe networks of communication;
- having access to psycho-social support for human rights defenders including opportunities to rest and recover in a safe environment;
- a safe environment for all human rights defenders and their families and colleagues.

We recommend to the City of The Hague:

- to live up to its status as the International City of Justice and Peace and engages in providing temporary shelter to human rights defenders in danger (such as the Shelter City project).

We recommend to the Dutch Government:

- to support these initiatives by creating emergency visa procedures for human rights defenders who are at risk in their home country;
- to continue to put human rights at the heart of domestic and foreign policies.

Seminar Human Rights Defenders, The Hague 7-10 December 2010

We recommend to the EU and the EU Member States:

- to provide active support to human rights defenders in all countries where they are represented;
- to ensure sustainable support to human rights organizations at grassroots level, strengthening institutions, giving long term modest support for basic conditions instead of the current practice of focusing on project support;
- to consult with human rights defenders when guidelines, country strategy and indicative programmes with regard to human rights defenders are reviewed and renewed;
- to make small funds available in case human rights defenders need to be relocated quickly.

We recommend to the diplomatic missions of the EU (EEAS) and the EU Member States:

- to make maximum use of their diplomatic networks to protect human rights defenders;
- to translate the EU guidelines on human rights defenders in local languages so they become available to all, and to cooperate with religious institutions and local organizations to disseminate them to the grassroots levels;
- to send observers to courts where human rights defenders stand on trial;
- to monitor impunity for attacks on human rights defenders and act upon it as required by the EU Guidelines on human rights defenders;
- to appoint an EU Human Rights Ambassador.

We recommend to the member states of the United Nations:

- to create a standing invitation for the Special Rapporteur on Human Rights Defenders;
- to create a United Nations Human Rights Defenders Fund for human rights defenders in need of quick relocation.

In closing we reiterate our commitment to work with representatives from the UN; EU; states; NGOs and individuals to improve the work, support and defense of human rights defenders.

Samuel Kofi Woods – Liberia

Justine Masika Bihamba – DR Congo

Manjula Pradeep – India

Smaranda Enache – Romania

Shelter City Groningen

Maria Balkandzhieva - Bulgaria
Alexandra Delemenchuk – Georgia
Patrick Kikandi Mulemeri – DR Congo
Moise Kambere – DR Congo
Stella Murungi – Uganda
Sylvestre Bwira – DR Congo
Miralem Tursinovic – Bosnia & Herzegovina
Germaine Girighiri – DR Congo
Agit Mirzoev – Georgia
Chris Franssen – The Netherlands
Bogale Kassaye – The Netherlands
Victor Scheffers – The Netherlands
Jan van der Kolk- The Netherlands

The Hague, December 2010

Bijlage 4: Deelnemers Shelter City Den Haag in de media (selectie)

Russische politie zit hem op de hielen

■ **Advocaat Aboebakarov komt even in Nederland op adem na bedreigingen**

Nicole Lucas

Natuurlijk is hij bang. "Maar ik moet dit werk gewoon blijven doen. En ik wil niet de rest van mijn leven in het buitenland wonen." Dus is mensenrechtenadvocaat Magamed Aboebakarov gisteren weer uit Den Haag vertrokken. Drie maanden verbleef de jurist (32) in Nederland. Een goede tijd was het: "Ik werd met rust gelaten".

Na een tussenstop in Moskou zal hij een dezer dagen aankomen in Naltsjik, hoofdstad van de Russische deelrepubliek Kabardino-Balkarië, in het uiterste zuiden van het land. Het is slechts een kwestie van tijd of hij zal door de politie worden aangehouden bij een van de vele wegcontroles, weet Aboebakarov. Dat is nu eenmaal deel van het leven in deze regio, met het zo vaak onrustige Tsjetsjenië vlak in de buurt. Verwelend is het vrijwel altijd, zeker voor een advocaat die in politiek gevoelige zaken mensen bijstaat die van terrorisme worden beschuldigd. Maar na een kort oponthoud kun je doorgaans wel weer verder.

Die ene avond, half december 2011, liep het anders. Zwaarbewapende, gemaskerde agenten dwongen hem te stoppen en de achterklep van zijn wagen open te doen. Op dat moment reed een auto op volle snelheid op hem in. Aboebakarov raakte zwaargewond, zijn linkerbeen werd deels verbrijzeld. Het kostte maanden om te herstellen. Bij het lopen heeft hij nog steeds een stok nodig.

Een aanslag? Aboebakarov formuleert het voorzichtig. "Ik weet het nog steeds niet zeker." Maar de manier waarop de zaak is afgehandeld en terloopse opmerkingen van mensen bij de rechtbank ('jammer dat ze het werk niet hebben afge- maakt') geven hem genoeg reden te geloven dat dit niet zomaar een ongeluk was. Plus een geschiedenis van bedreigingen die aan dit voorval voorafgingen. Op advies van de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial vertrok hij eerder al voor korte tijd naar het buitenland, omdat voor zijn leven werd gevreesd.

Aboebakarov weet zich niet geliefd bij de Russische veiligheidsdiensten, die elke uiting van onvrede in deze straatarme regio keihard

Veilig bij Shelter City

Magamed Aboebakarov was de eerste deelnemer aan het project Shelter City Den Haag, een initiatief van mensenrechtenorganisatie Justitia et Pax, dat wordt gesteund door de gemeente Den Haag en het ministerie van buitenlandse zaken. Doel is tijdelijk een veilig onderkomen te bieden aan mensenrechtenverdedigers die zich in zeer bedreigende omstandigheden bevinden. In Nederland kunnen ze voor een periode van drie maanden op adem komen en (indien nodig) psychische en medische hulp krijgen. Bovendien kunnen ze hier trainingen volgen en hun netwerk uitbreiden.

de kop indrukken, en daarbij sinds jaar en dag meestal moslimterrorisme als argument gebruiken. Martelingen, ontvoeringen, het vervalsen van bewijsmateriaal: weinig wordt daarbij geschuwd, zo stelt hij. De rechten van verdachten worden met voeten getreden.

Het paradoxale effect is, zegt de jurist, zelf een Tsjetsjeen, dat het religieus extremisme dat de autoriteiten zeggen te bestrijden zo juist in de hand wordt gewerkt. De bevolking van het bijna een miljoen inwoners tellende Kabardino-Balkarië

Advocaat Aboebakarov, slachtoffer van de oorlog die Moskou tegen de islam voert.

FOTO INGE VAN MILL

is overwegend moslim. Op een islamitische staat zijn de meesten niet uit. Wel zijn ze de armoede en de corruptie zat. De werkloosheid is enorm. Deze uitzichtloze situatie, zo waarschuwde een aantal jaar geleden nota bene een adviseur van president Poetin zelf, maakt de bevolking vatbaar voor extremisme. En het helpt al helemaal niet als ze dan ook nog het idee heeft dat Moskou een oorlog tegen de islam voert.

Aboebakarov: "Mensen zijn opgepakt alleen vanwege het feit dat ze moslim zijn. Ze proberen hun recht

te krijgen, verzetten zich tegen discriminatie van hun religie. Maar wat de politie ook doet, die gaat vrijuit. Verdachten zijn vogelvrij."

Hij ziet het bij het massaproces dat sinds 2008 in Naltsjik wordt gevoerd tegen 58 mannen die worden verdacht van betrokkenheid bij een rebellenaanval op de stad in oktober 2005. Een van de mensen die hij verdedigt, is de nu 28-jarige Rasol Koe-dajev, die eerdere vastzat in Guantanamo Bay, maar in 2004 door de Amerikanen werd teruggestuurd naar Rusland. Kort na de aanval

werd hij opgepakt. Aboebakarov: "Er is geen hard bewijs tegen hem. Bekentnissen zijn via marteling verkregen." Op internet circuleren foto's van Koe-dajev met een zwaar opgezwollen, verminkt gezicht.

Tijdens zijn verblijf in Den Haag heeft Aboebakarov de zaak overgedragen aan twee collega's. Binnenkort zal hij er zelf weer mee verdergaan. Hij ziet niet uit naar het moment dat hij wordt aangehouden en er dan, zoals eerder gebeurde, iemand zegt: "O ja, dat is die advocaat van Al-Kaida".

Bron: Trouw, 13 januari 2013

‘Mijn taak: de druk opvoeren voor een beter rechtssysteem’

INTERVIEW Congolese advocate verzet zich tegen straffeloosheid

Femke Awater

Natuurlijk heeft ze vertrouwen in de regering van Congo. Irène Esambo, advocaat in het door oorlog verteerde land, vindt het maar een rare vraag. “Congo is mijn land, de regering is mijn regering. Als ik geen vertrouwen zou hebben, keerde ik niet terug.”

Ondanks de dreigtelefoontjes en smsjes die haar tijdelijk naar Nederland hebben gedreven, gaat ze aanstaande dinsdag dus weer naar Congo. “Het is mijn taak om de regering scherp te houden en de druk op te voeren voor een beter rechtssysteem.”

De advocate kwam drie maanden geleden naar Nederland in het kader van ‘Shelter City: Den Haag’, een initiatief van mensenrechtenorganisa-

‘Natuurlijk ben ik bang. Maar dat is geen reden om te stoppen.’

tie Justitia et Pax. Het doel van het initiatief is om mensenrechtenverdedigers die in hun eigen land bedreigd worden, tijdelijk op te vangen.

Met haar krukken en korte benen is ze een opvallende verschijning. Maar over haar handicap heeft ze het liever niet. Esambo is hier met maar één doel: de straffeloosheid in Congo aanpakken.

In Congo maakt Esambo deel uit van een collectief van advocaten dat de vrouw en zes kinderen van de in 2010 vermoorde mensenrechtenactivist Floribert Chebeya vertegenwoordigt. Het collectief wil onder andere dat John Numbi, de voormalige chef van de Nationale Congolese politie, als verdachte voor de rechter verschijnt.

Eerder in de Chebaya-zaak werd duidelijk dat verschillende hoge functionarissen van de politie en vei-

ligheidsdiensten bij de moord betrokken waren. Vier van hen kregen de doodstraf maar Numbi bleef ondanks vele beschuldigingen buiten schot.

Dat kan niet; vindt Esambo. “De rechtbank moet bepalen of deze man schuldig is. Ik zeg alleen dat hij een verdachte is en dat hij, net zoals alle andere verdachten, voor de rechter moet verschijnen.”

Sinds ze in het collectief zit krijgt ze dreig-smsjes waarin staat dat ze de zaak moet laten vallen. Anders zal haar, volgens de anonieme verstuuder, hetzelfde lot wachten als Chebeya. Telefoontjes, eveneens anoniem, waarbij het altijd stil blijft aan de andere kant van de lijn, voeren de druk op. Van wie ze komen, weet de advocate niet.

Ze is zich bewust van het risico dat ze loopt als ze teruggaat naar Congo. “Numbi loopt vrij rond. Natuurlijk ben ik bang. Maar dat is geen reden om te stoppen.” De zaak staat volgens haar symbool voor het Congolese juridische systeem. “Nationaal en internationaal zijn alle ogen op ons gericht. Als het ons lukt om Numbi voor de rechter te krijgen, is dat een signaal dat de wet wél voor iedereen gelijk is.”

Dat zou een hele stap zijn voor Esambo en haar strijd tegen de straffeloosheid in haar land. Vooral vrouwen plukken de wrange vruchten van het falende rechtssysteem. Esambo: “Niet alleen zijn vrouwen vaak te arm om een advocaat te betalen, velen zijn ook ongeschoold en weten niet wat hun rechten zijn”.

Seksueel geweld is een bijkomend probleem. Officieel is het strafbaar maar de daders verschijnen bijna nooit voor de rechter. “Verkrachting in Congo is normaal”, zegt Esambo. Het is volgens haar een wapen geworden dat vooral in het oosten van het land ingezet wordt. “Nog een manier om een dorp en haar inwoners te verwoesten.”

Door vrouwen juridisch advies te geven en internationaal voor hun zaak te pleiten, probeert de advocate

hun een stem te geven. Meer dan voor haar eigen veiligheid is ze naar Nederland gekomen om de gevolgen van de straffeloosheid uit te leggen en op de internationale agenda te zetten.

Het is haar eindelijk gelukt om vanuit Congo advocaat te worden bij het Internationaal Strafhof. Daders van misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden worden hier wél berecht.

In Nederland kan ze nu ook veel meer mensen bereiken dan vanuit Congo. En dat is op dit moment belangrijk. De hervormingen van het juridische systeem in Congo zijn namelijk begonnen. “De wil is er wel maar alles gaat heel traag. Té traag. De regering heeft meer internationale druk nodig. Ik hoop dat ik die druk kan geven.”

Irène Esambo

Asha (Shelter City) bezoekt het Alfrink College

12 juni 2013

Gisteren heeft Asha, de derde kandidaat van het Shelter City Initiatief, het Alfrink College in Zoetermeer bezocht. Hier sprak ze onder meer over de geschiedenis van Soedan, veranderingen in het familierecht en de onrusten in het grensgebied met Zuid Soedan. De leerlingen van het Alfrink hadden zich goed voorbereid op Asha's bezoek. Dit was te merken aan de goede vragen die ze aan Asha stelden.

Bron: www.sheltercity.org

Bijlage 5: Steunbetuiging drs Caecilia J. van Peski

Als ontvanger van de onderscheiding 'Ambassadeur voor de Vrede', haar toegekend door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2010), wordt Caecilia van Peski gezien als een van de meest invloedrijke vrouwen van haar generatie. Magazine 'Viva' nam haar op in de 'top 400 meest invloedrijke vrouwen' (2010) en ook 'Opzij' noemde haar naam ('top 50', 2009). In 2010 werd Caecilia van Peski door de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken benoemd tot VN Vrouwenvertegenwoordiger. In die hoedanigheid sprak zij de 65^e Algemene Assemblee van de Verenigde Naties in New York toe middels haar statement 'UNSCR 1325 - Deepening Democracy'.

In haar capaciteit als onafhankelijk diplomaat en senior deskundige op het gebied van Internationale Betrekkingen, richt Caecilia van Peski zich op vraagstukken rondom democratisering, verkiezingen en mensenrechten. Zij werkt(e) op deze onderwerpen samen met de VN (UNDPKO, UNDP), de Europese Commissie, Raad van Europa, OSCE/ODIHR, Carter Centre, NDI en NORDEM.

Bestuurlijk is Caecilia van Peski betrokken bij de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties (NVDN), Stichting VredesWetenschappen (Raad van Advies), het Interkerkelijk Vredesberaad (bestuurslid IKV), Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken (bestuurslid NGIZ Zuid), Studentenvereniging Internationale Betrekkingen (Comité van Aanbeveling) en burgerinitiatief "Sloop de Muur" (Comité van Aanbeveling). Daarnaast is zij lid van de Europese Beweging Nederland (EBN), the Society for International Development (SID), the International Fellowship of Reconciliation (IFOR), the Society for Intercultural Education, Training, Advice & Research (SIETAR), the International Crisis Response Network (ICRN) en de Nederlandse Vereniging van Psychologen (NIP).

Vanuit een samenwerking met Justitia et Pax trad Caecilia van Peski in 2012-2013 twee maal op als 'twin' van in Den Haag binnen de context "Shelter City" verblijvende mensenrechtenverdedigers. Specifiek ging het hierbij om dr Asha Elkarib uit Sudan en mw. Irène Esambo uit DRC. Beide genoemden zijn jurist in het internationaal recht. Zij houden zich bezig met de behartiging van de belangen van vrouwen die het slachtoffer werden van oorlogsgeweld. Vanuit haar eigen expertise op het gebied van vrouwenzaken begeleidde mw. Van Peski de twee verdedigers. Zo stelde zij hen voor aan de media en bezorgde zij hen verdere toegang tot mensenrechten-netwerken in ons land.

Het is vanuit bovengenoemde ervaringen dat mw. Van Peski met sterke overtuiging pleitbezorger is van het internationale format "Shelter Cities". Zij spreekt, als lid van het Comité van Aanbeveling "Groningen Shelter City" teves haar steun uit voor de tijdelijke opvang van mensenrechtenverdedigers in de Gemeente Nijmegen. Mw. Van Peski beveelt daarbij specifiek aan om bij de keuze van uit te nodigen mensenrechtenactivisten voldoende nadruk te leggen op die mensenrechtenverdedigers die zich richten op de meeste kwetsbaren in de maatschappij, waaronder ook vrouwen en kinderen.